

Programi smanjenja štete u Republici Hrvatskoj

Iva Jovović, dipl.soc.rad.

Smanjenje štete

Cilj je prevenirati ili umanjiti negativne zdravstvene posljedice povezane s određenim ponašanjima. Programi smanjenja štete uključujuću nošenje zaštitinih kaciga pri vožnji bicikla ili romobila, vezanje pojaseva u vozilima..

Politika smanjenja štete na području droga primarno se bavi smanjenjem štete koja nastaje kao posljedica uzimanja droga.

Uspješno smanjenje štete temelji se na politici, legislativi i društvenom okruženju koje smanjuje ranjivost intravenskih korisnika droga.

Kampanja: Support. Don't punish!!!

Smanjenje štete za intravenske korisnike droga primarno ima cilj pomoći im u izbjegavanju negativnih zdravstvenih posljedica intravenskog korištenja droga te unaprijediti njihov zdravstveni i društveni status.

Smanjenje štete

Ne promovira konzumaciju droga, već promovira očuvanje zdravlja i funkcioniranja osoba koje konzumiraju droge !

Smanjenje štete

Važnost ovog pristupa leži upravo u tome što predstavlja prvi korak osobe prema tretmanu ili barem brizi za vlastito zdravlje, nestigmatizirajući je oblik pružanja pomoći i puno lakše dostupan osobama koje nisu spremne za službeni tretman.

Hrvatska

U Republici Hrvatskoj programi smanjenja štete su počeli s radom nakon 1996. godine, kada je Hrvatski Sabor prihvatio djelatnosti smanjenja štete kao sastavni dio nacionalne strategije suzbijanja zloupotrebe droga.

Prvi projekt smanjenja štete organizirala je udruga “Help”, a počeo je s radom 1996. godine u Splitu. Godine 1998. godine Hrvatski Crveni križ također počinje provoditi projekte smanjenja štete u Zagrebu, Zadru i Puli, a udruga “Terra” počela je projekte smanjenja štete 1999. godine u Rijeci.

Udruga LET provodi programe smanjenja štete na zagrebačkom području od 2003. godine.

Zatim su tu udruge INSTITUT, PORAT, NE-OVISNOST, HEPATOS Rijeka...

Smanjenje štete– supstitucijska terapija

Supstitucijska terapija definira se kao kontrolirano propisivanje lijekova (obično opioda) za problematične korisnike droga, uglavnom korisnike heroina kao dio općeg plana skrbi.

Cilj ovakve terapije je smanjiti ili eliminirati korištenje ilegalnih droga te smanjiti negativne zdravstvene i socijalne posljedice uporabe.

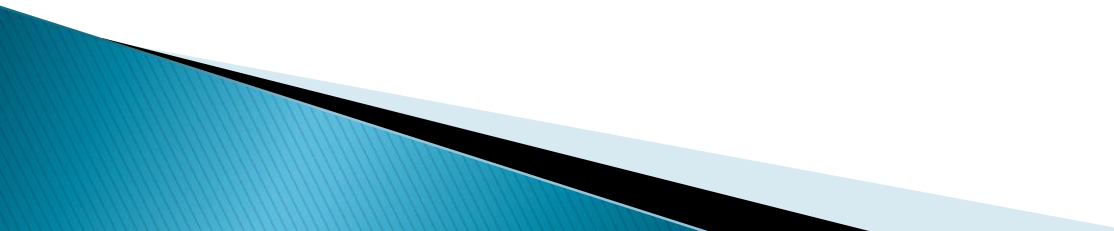
Supstitucijsko liječenje opiodima je učinkovita intervencija za liječenje ovisnosti o heroinu, jer zadržava korisnike u liječenju i smanjuje upotrebu heroina na djelotvorniji način od tretmana koji ne uključuju supstitucijsku terapiju

Smanjenje štete– aktivnosti

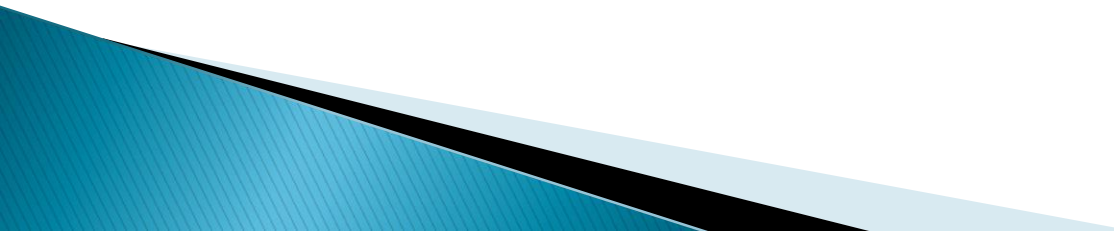
- Zamjena igala i štrcaljki
 - Podjela ampula destilirane vode, alkoholnih tupfera, zavoja, citronske kiseline, čepova
 - Podjela kondoma i lubrikanata
 - Savjeti što učiniti u slučaju predoziranja
 - Prikupljanje korištenog i odbačenog pribora za injektiranje
 - Testiranje na HIV i HCV
 - Upućivanje na liječenje i testiranje
 - Psihosocijalna podrška
 - Drop in centar kao Dnevni boravak
 - Informacije, edukacija i komunikacija
-
- drop in
 - mobilni outreach/vanjski rad

Vanjski rad

Općenito govoreći, zadaće programa vanjskog rada su:

- pružanje informacija o načinima smanjenja štete, liječenju ovisnosti i zamjenskim tretmanima;
 - upućivanje na testiranje na HIV i dijeljenje savjeta o spolno prenosivim bolestima;
 - dijeljenje kondoma i čistog pribora za korištenje droga;
 - prikupljanje odbačenog pribora.
- 

Vanjski rad

- ▶ Doći u doticaj s korisnicima droga u zajednicama u kojima žive, gdje koriste drogu i gdje se okupljaju (te im pružiti informacije i načine kako smanjiti rizik od zaraze HIV infekcijom kroz dijeljenje pribora za uzimanje droga i seksualnim putem);
 - ▶ Prevenirati druge zdravstvene i društvene posljedice uzimanja droga.
- 

Vanjski radnici

Ljudi koji provode vanjski rad različitog su profila. Oni mogu biti bivši korisnici droga ili ljudi koji ne koriste drogu- socijalni radnici, zdravstveni radnici ili volonteri.

Preporučljivo je da se radi o ljudima koji su:

- spremni na timski rad te pridonose osmišljavanju preporuka i osnaživačkim inicijativama;
- osobe od povjerenja sa pozitivnim gledištima koje posvećuju pozornost detaljima;
- inovativni i fleksibilni kako bi znali prepoznati probleme i odgovoriti na potrebe lokalne zajednice u kojoj djeluju;
- proaktivni individualci koji anticipiraju probleme i predlažu rješenja kako bi se došlo do rezultata;
- spremni raditi u fleksibilnom radnom vremenu što uključuje večeri i vikende.

Vanjski radnici

Izgaranje na poslu se javlja u zanimanjima koja podrazumijevaju rad s ljudima i čija su obilježja pružanje psihološke, zdravstvene, edukacijske, duhovne ili neke druge vrste pomoći te značajno utječu na životne odluke i iskustvo ljudi s kojima se radi.

Vanjski radnici

Prijedlog programa supervizije za vanjske radnike:

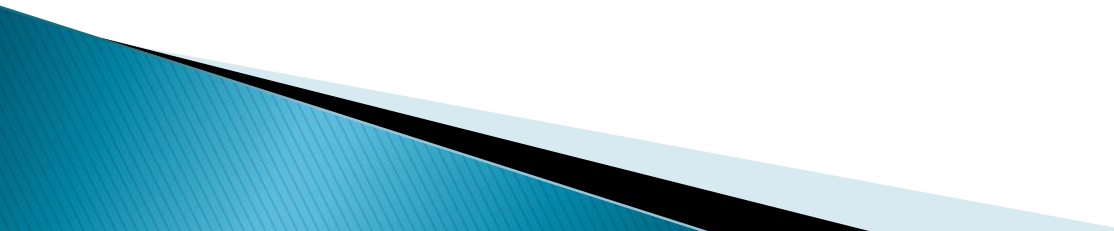
1. Upoznavanje, supervizija kao metoda, očekivanja od supervizije (pozitivna i negativna), granice supervizije i pravila rada;
2. Emocije- osvještavanje emocija, ventiliranje;
3. Obilježja kvalitetne komunikacije;
4. Ja poruke- načini kvalitetnije komunikacije.

Uz svaku od navedenih tema čiji je cilj unapređenje rada djelatnika, dio vremena treba biti posvećen poteškoćama i problemima za koje sami vanjski radnici izraze potrebu da iznesu i rasprave.

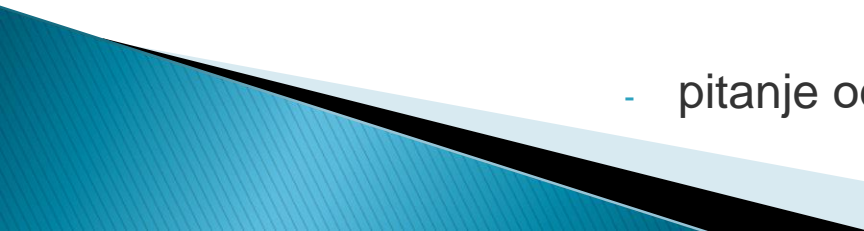
Standardne mjere zaštite za vanjske radnike

- U opisu posla vanjskih radnika se nalazi i prikupljanje igala i štrcaljki koje mogu biti zaražene opasnim virusima hepatitisa B, C ili HIV-om.
- Opasan infektivni otpad se mora na prikladan način prikupljati i skladištiti i pri tome se moraju koristiti standardne mjere zaštite.

Novi trendovi

- Uvođenje Naloxsona za osobnu upotrebu
 - Terapija heroinom
 - Sigurna mjesta za injektiranje/sobe za konzumaciju droga
 - Testiranje droga
 - Vanjski rad u noćnom i festivalskom okruženju
 - “Break the cycle”- zaustavi krug
 - ...
- 

Izazovi

- kontinuirana promjena trendova u korištenju droga
 - potreba za prilagodbom novim, mlađim generacijama
 - uvođenje novih aktivnosti:
zakonske, financijske i društvene prepreke
 - fentanil
 - zapošljavanje vanjskih radnika
 - sprečavanje burn out-a
 - standardne mjere zaštite
 - financiranje
 - pitanje održivosti
- 

I za kraj...

Postignuti uspjesi su rezultat rada motiviranih pojedinaca, njihovog entuzijazma, odlučnosti i upornosti !!!

Hvala svima koji su dali svoj doprinos razvoju programa smanjenja štete u Hrvatskoj!

www.udruga-let.hr

<https://smanjenje-stete.com>

